

"Reprezentantka" sowieckich kolonizatorów

"Reprezentantka" sowieckich kolonizatorów, ratownicza tradycji, etnografka. Przypadek Antoniny Pisarczyk (1907-1995)

Zapraszamy na kolejne seminarium postkolonialne, na którym wysłuchamy prezentacji dr hab. Anny Cie?lewskiej. Spotkanie odbędzie się w trybie hybrydowym (bezpośrednio oraz online).

Przydatne informacje **Link do strony wydarzenia:** [spotkanie online](#) [1]

Miejsce: Sala 13, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, ul. ?urawia 4

Data rozpoczęcia: 15-05-2024

Godzina: 18:30

Azja Centralna jest powszechnie uważana za typowy przykład kolonii by?ego Imperium Rosyjskiego. Od podboju regionu w drugiej połowie XIX w. etnografia służyła carskiej Rosji. Po rewolucji w 1917 roku państwo sowieckie wykorzystywało pracę etnografów do konstruowania ram pojęciowych opisu kultur i grup etnicznych Azji Centralnej. Jednakże, jak zauważa Sergei Abashin, rezultaty pracy etnografów były znacznie bardziej zniuansowane, a ich postacie wielokrotnie wymykały się historycznym stereotypom kolonizatora (Abashin, 2022).

Spotkanie poświęcone jest Antoninie Pisarczyk, sowieckiej etnografce polskiego pochodzenia, pracującej w Azji Centralnej. Pisarczyk urodziła się w Kokandzie (dzisiejszy Uzbekistan) w rodzinie o polsko-bia?oruskich korzeniach. Ojciec etnografki został w XIX wieku zesłany przez władze rosyjskie i osiedlił się na terenie dzisiejszego Uzbekistanu. W 1924 Pisarczyk rozpoczęła studia na Państwowym Uniwersytecie Azji ?rodkowej w Taszkencie, na Wydziale Iranistyki. W latach 1938-1939 pracowała w Uzbeckim Komitecie Ochrony Zabytków i Sztuki, a następnie w Muzeum Regionalnym w Samarkandzie. Pod koniec lat 40-tych przeniosła się do Tadżykistanu, gdzie swoimi badaniami znacznie przyczyniła się do rozwoju Zakładu Etnografii i Archeologii w Instytucie Historii, Języka i Literatury Akademii Nauk Tadżyckiej SRR. Badania terenowe prowadziła w różnych regionach Tadżykistanu i Uzbekistanu. Na początku wojny domowej w Tadżykistanie (1992-1997) Pisarczyk przeniosła się do Polski, przywoząc cztery swoich zbiorów i archiwum.

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Prezentacja b?dzie g?osem w dyskusji na temat miejsca i roli etnografii oraz etnograf?w okresu sowieckiego w badaniach Azji Centralnej.

Antonina Pisarczyk zosta?a aresztowana w latach 20. XX w., a nast?pnie wraz z m?żem, etnografem i lingwist? Michai?em Stiepanowiczem Andriejewem zaanga?owa?a si? w ratowanie zabytk?w ze zniszczonych meczet?w i chanak sufickich w Uzbeckiej SRR oraz opisywaniem tych miejsc. a cz??? jej pracy zosta?a opublikowana jedynie cz???ciowo, notatki terenowe dost?pne s? w jej archiwum znajduj?cym si? w Zak?adzie Iranistyki UJ). Podczas swoich wypraw naukowych Pisarczyk gromadzi?a artefakty, ceramik?, tkaniny i inne przedmioty, a jej prace przyczyni?y si? do poszerzenia wiedzy na temat kultur i tradycji dzisiejszego Tad?ykistanu i Uzbekistanu. Jednocze?nie jednak, etnografka bra?a udzia? w agresywnej kampanii hud?um, pozornie maj?cej na celu usuni?cie wszelkich przejaw?w nier?wno?ci p?ci w Azji Centralnej. A przez ca?? swoj? karier? zawodow?, podobnie jak inni etnografowie okresu sowieckiego, aktywnie uczestniczy?a w tworzeniu sowieckiego dyskursu na temat narod?w i grup etnicznych Azji Centralnej (Arzhantseva, 2015).

Wychodz?c od przyk?adu Pisarczyk chcia?abym zastanowi? si? nad rol? i pozycj? sowieckich etnograf?w oraz produkcj? wiedzy etnograficznej w kontek?cie dyskusji o studiach (post)kolonialnych nad Azj? Centraln?. W ramach prezentacji rozwa??, czy sowieckie badania nad Azj? Centraln? mo?na sklasyfikowa? wed?ug powszechnie przyj?tych kategorii bada? kolonialnych. Moja prezentacja inspirowana jest dwoma artyku?ami: (Abashin, 2022) i (Roche, 2014), a tak?e oparta na badaniach wst?pnych przeprowadzonych w 2021 roku w archiwum Profesor Antoniny Pisarczyk w Zak?adzie Iranistyki Instytutu Orientalistycznego UJ.

Bibliografia:

Arzhantseva, I. (2015). The Khorezmian Expedition: Imperial Archaeology and Faustian Bargains in Soviet Central Asia. *Public Archaeology*, 14.
Abashin, Sergey (2022) Byl li rossiyskiy etnograf v Sredney Azii kolonizatorom? In (Post) kolonialnyye antropologii Centralnoy Evrazii, Abashin, S. (ed.) *Anthropologies*, 1.
Roche, S. (2014). The faithful assistant. Muhiddin Faizulloev's life and work in the light of Soviet ethnography, *FMSH-WP-2014-85*.

Dr hab. Anna Cie?lewska jest antropolo?k? spo?eczn?. Od 2022 roku pracuje w Collegium Civitas w Warszawie. Wsp?pracuje r?wnie? ze Studium Europy Wschodniej UW oraz z Centrum Studi?w Mi?dzynarodowych i Rozwoju UJ. Od 2006 roku prowadzi badania w Tad?ykistanie, Kirgistanie, Rosji, a ostatnio w Gruzji. W zakresie jej zainteresowa? badawczych s?: organizacje mi?dzynarodowe, nieformalne i formalne instytucje spo?eczne, islam ze szczególnym naciskiem na obszar postradziecki, antropologia medyczna, spo?eczno-polityczne problemy Azji Centralnej i Kaukazu, migracje i stosunki mi?dzyetniczne.

Adres URL ?r?d?a: <https://etnologia.uw.edu.pl/aktualnosci/reprezentantka-sowieckich-kolonizatorow>

Odn?niki

[1] <https://uw-edu-pl.zoom.us/j/93045414007>